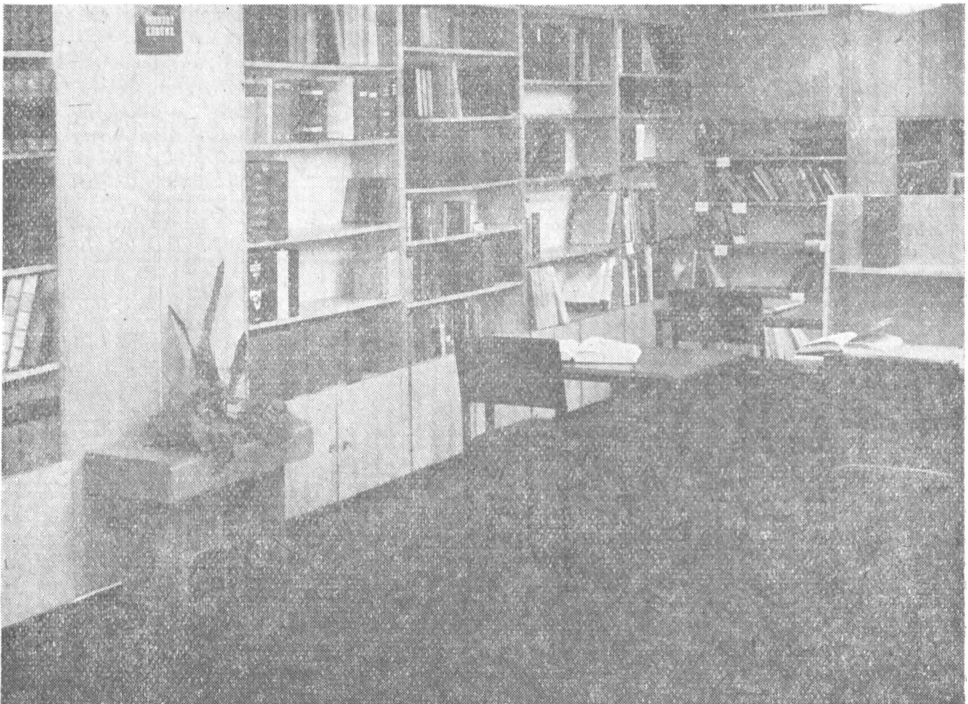


# Ötvenéves a Magyar Nemzeti Bank szakkönyvtára

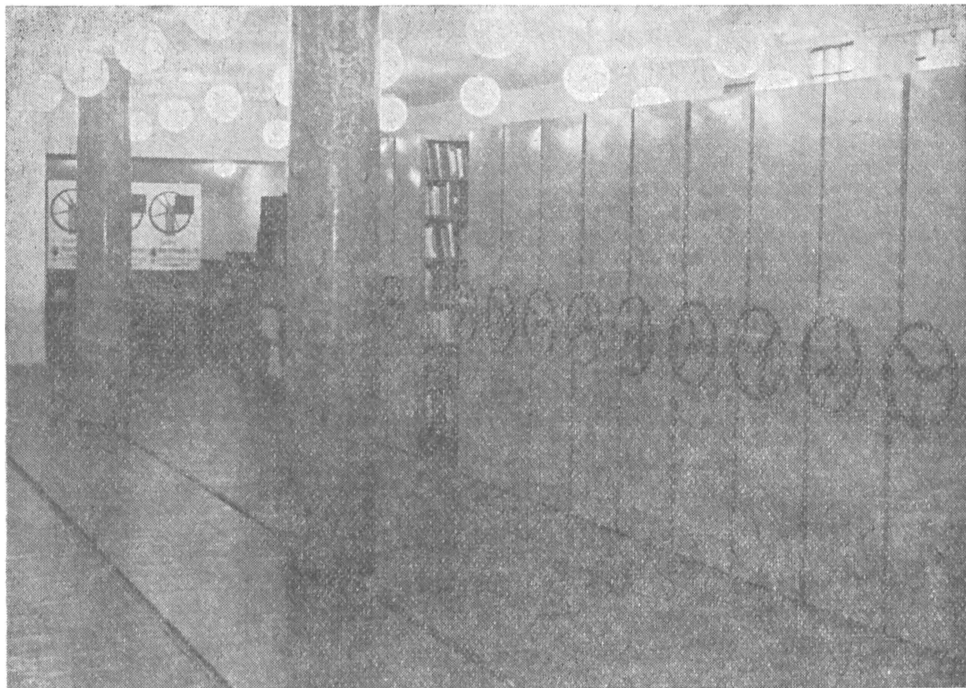
A művelődésügyi miniszter 131/1968. (M. K. 11.) MM számú utasítása értelmében, mely a közkönyvtárak, illetve az általános és tudományos szakkönyvtárak gyűjtő-körével, valamint a szakirodalom beszerzésében való együttműködésükkel foglalkozik, a Magyar Nemzeti Bank szakkönyvtára a közgazdaságtudomány *tudományági szakkönyvtára*. Ez a funkció a közgazdaságtudományon belül a *pénzügytudomány szakirodalmának gyűjtését* írja elő, amely párosul a fenntartó intézmény jellegéből eredő gyűjtési feladatokkal. Ezenfelül azonban a könyvtárnak áttekintést kell nyújtania a szaktudomány egész irodalmáról, és meg kell teremtenie a lehetőséget arra, hogy a szaktudomány művelőinek minden kutatómunkájához szükséges és bárhol fellelhető könyvtári dokumentum rendelkezésre álljon. Mivel azonban egyetlen intézményi könyvtár sem engedheti meg magának, hogy mindent beszerezzen, feldolgozzon és tároljon, ami egyébként szakterületének gyűjtési körébe tartozik, a Magyar Nemzeti Bank szakkönyvtárának esetében is nagy jelentősége van a hálózati munkának, az együttműködésnek s az ezzel összefüggő egyéb lehetőségek felhasználásának.

## A könyvtár állománya és az időszaki kiadványok

A könyvtár félévszázados múltra visszatekintő közgazdasági-pénzügyi szakkönyvtár, egyidős az önálló Magyar Nemzeti Bankkal. Könyv- és folyóiratállományának egy része azonban még az Osztrák—Magyar Bank könyvtárából származik. Ennél fogva régi — ritkaságszámba menő — dokumentumai is vannak. Néhány hivatalos lap és közgazdasági folyóirat a *múlt század nyolcvanas éveitől napjainkig* megtalálható polcain. A Pénzügyi Közlöny 1888-tól; a Magyar Közlöny elődje, a Budapesti Közlöny 1893-tól; a Közgazdasági Szemle 1908-tól; a Magyar Statisztikai Szemle 1923-tól. A nagytekintélyű külföldi közgazdasági folyóiratok közül a londoni The Economist 1922-től, a Harvard Egyetem negyedéves folyóirata, a The Review of Economics and Statistics 1919-től. A könyv- és folyóiratállományon kívül értékes *bankkiadvány-*



Olvasótermi részlet



Tömör-raktári állványsor

*gyűjteménnyel* is rendelkezik a szakkönyvtár, amelynek jelenlegi állománya 35 ezer kötet, évi gyarapodása pedig 1400—1500 kötet. (Ez a szám azonban állandóan emelkedik, egyenes következményeként annak a — nemzetközi adatokon alapuló — megállapításnak, amely szerint a szakirodalmi termés 10—15 évenként megkétszereződik!)

A Bank központi hivatalai részére a könyvtár közvetítésével mintegy 700-féle *időszakos kiadvány* érkezik. Ezeknek nagyobb részére (420-félére) előfizetünk, 280-félét pedig — főleg külföldi bankoktól — ajándékként kapunk. Az előfizetésre érkező 420-féle periodikus kiadványból 235 a belföldi és 185 a külföldi kiadvány. A belföldi napilapokat, szakfolyóiratokat, hivatalos közlönyöket — a főosztályok igényei alapján — több példányban fizetjük elő.

A külföldről ajándékozás és előfizetés útján érkező 465-féle kiadványból 28 a szocialista és a tőkés országokból származó napilap, s ezek összesen 72 példányban érkeznek a Bank különböző hivatalai részére. A napilapokon kívül elsőrendű jelentőségük van a legfrissebb információkat hordozó egyéb kommunikációs csatornáknak (a Reuter-jelentésnek, a külföldi hírszolgálatoknak stb.). A közgazdasági főosztály információs osztálya kíséri ezeket figyelemmel úgy, hogy az információkat megszüri, és *naponta gyorsinformáció* formájában az érdekeltek rendelkezésére bocsátja. Itt említem meg az információs osztály lapkivágat-archivumát, amely a gyors és friss dokumentum-és adatszolgáltatás egyik fontos bázisa.

A napilap- és folyóiratbázis kialakításakor gondosan kell mérlegelni a kiadványokat országonként és kiadványtípusonként aszerint, hogy hol található az az cikkek, tanulmányok, tényközlő információk, valamint a többnyire gyorsan elavuló, de az adott időszakban nagyon értékes „újdonság”-információk, amelyek a banktevékenység, valamint a gazdasági élet irányítói számára szükséges tájékoztatásokat tartalmazzzák. Ez a folyóiratbázis tehát az állandóan megújuló, felfrissülő, az időközben megjelenő, vagy nagy fejlődésen átmenő információs kiadványok többé-kevésbé rugalmas, mindenkor a Bank új munkafadataihoz igazodó, sőt az igényeket megelőző gyűjteménye.

A könyvtár részére 90-féle belföldi s mintegy 250-féle külföldi időszakos kiadvány érkezik. Ezeket bibliográfiailag feldolgozza, tartalmuk alapján osztályozza, s az érdeklődők rendelkezésére bocsátja. A könyvtár különös gondot fordít a bankok által kiadott folyóiratok és bulletinek megszerzésére és feldolgozására. A bankok közgazda-

sági kutató részlegeiben ugyanis neves kutatógárda tevékenykedik, s az egy-egy témára vagy országra vonatkozó tanulmányaik, közgazdaságtudományi és pénzügyi kutatókat, valamint elemzéseik sokszor a legfrissebb információk forrásokat jelentik.

### A könyvtár szolgáltatásai és tájékoztató tevékenysége

Előljáróban szólnunk kell arról, hogy a szakirodalmi áradat a szemle jellegű tájékoztató és bibliográfiai szolgáltatások számának és terjedelmének is ugrásszerű megnövekedését eredményezte, vagyis a dokumentációs, az ún. szekundér kiadványok egész sorának a létrejöttéhez vezetett, s így a dokumentációs kiadványok tömege „újratermelte” az amúgy is feszítő tájékoztatósi problémákat. Egy, a közgazdaságtudomány területén készült felmérés, mely a könyvtári-dokumentációs intézmények gazdasági tájékoztató kiadványait elemezte, a következőket állapítja meg: „... a piacon található tájékoztató kiadványok tömege azt a hamis látszatot kelti, hogy a vezetők, kutatók, szakemberek... teljes tájékoztatást nyerhetnek a hazai és külföldi közgazdasági irodalomról...”, de ... az „áru” igen sok esetben nem jut el a tényleges igénylőkhöz, másfelől... az információ-dömping ellenére sem kapják meg a kívánt mennyiségű árut.” (Szalay Sándor: A szétszaggató szakirodalmi tájékoztatás helyzete a közgazdaságtudomány területén. Bp. OSZK—KMK, 1972.) A közgazdasági dokumentációs országos rendszerének megteremtése tehát egyre inkább sürgető feladat. A közgazdasági tájékoztatás kialakítandó szervezetének bő referátumok, fordítások stb. készítése, vagyis elsődleges közreadó tevékenység lenne a funkciója. A sajátos, helyi igényeknek megfelelő végső közreadás, a válogatás, a kézhezjuttatás, a felhasználás biztosítása, tehát a szakirodalmi igények közvetlen kielégítése viszont az intézményi, vállalati könyvtárak feladata lehetne. Ez utóbbiak emellett a *központi tájékoztatás* rendszerét kiegészítik a különféle *speciális szakirodalmi források* felkutatásával, feltárásával és rendelkezésre bocsátásával. Mindezek kiegészítőül hozzájárulnának a mi könyvtárunk tájékoztató szolgáltatásainak javításához is.

Áttérve a könyvtár szolgáltatásainak ismertetésére, első helyen a kölcsönzést, a helybenolvasás lehetőségét és a könyvtárközi kölcsönzést kell említenünk, s a tájékoztató munka fontos eszközeként a *kézikönyvtárt*, amely a viszonylag kötetlen, adminisztráció nélküli használat lehetőségét nyújtó olvasóteremben áll rendelkezésre. (A könyvtár új olvasótermi berendezése gazdag kézikönyvtári állomány kiépítésére ad lehetőséget. Ennek az anyagnak a fejlesztése, újabb, átfogó monografikus művekkel történő felfrissítése a könyvtár egyik fontos célkitűzése.) Állandóan alkalmazott eszköz a könyvtári tájékoztatás legjellegzetesebb formája a személyes, szóbeli felvilágosítás is, amely a katalógusokban való eligazodás segítségével a helyszíni irodalomkutatásig terjedhet.

A könyv- és folyóirat-állományt a következő *katalógusok* tárják fel: a könyvek szerzői betűrendes és sorozati katalógusa, a cikkek szerzői betűrendes katalógusa, a könyvek szakkatalógusa, a cikkek szakkatalógusa, a könyvek és a cikkek földrajzi katalógusa.

A katalógusok használatában nagy gondot okoz, hogy a dokumentumok könyvtári feldolgozása és a céduláknak a katalógusokban történő megjelenése között meglehetősen nagy az időkülönbség. Ezenkívül a nagy mennyiségű katalóguscédula részben visszakeresési, részben tárolási problémákat is felvet. Évente átlagosan 1500 könyvről és 6000 cikkről készül katalóguscédula 4—5 példányban; ez évente több mint 30 ezer katalóguscédula beosztásával jár! Ez a tény is sürgeti a fejlettebb technikai eszközök mielőbbi bevezetését, például a lyukkártya-rendszer, illetve a *gépi adatfeldolgozás* különféle módszereinek információk célokra történő felhasználását.

A tájékoztató tevékenység fontos területe az irodalomkutatás, a *témadokumentációk* készítése is: Csak 1973-ban 30-nál több ilyen összeállítást készített a könyvtár. (Az angol bankok szerkezete, A monetáris egyensúly és az infláció elméleti kérdései stb. Külföldi igénylők részére készült jegyzék a magyar gazdaságirányítás új rendszerének angol nyelvű irodalmáról.) A könyvtár új szerzeményeiről és bibliográfiáiról rendszeresen hírt ad a „Szakkönyvtári Tájékoztató”-ban. E kiadványban minden alkalommal néhány érdekesebb, fontosabb szakkönyv tartalmának ismertetésére is sor kerül.

Romhányi Józsefné

**HELYREIGAZÍTÁS.** Februári számunk 103. oldalán hírt adtunk arról, hogy megjelent a szakszervezeti könyvtárak új szervezeti és működési szabályzatát magában foglaló kiadvány. A híradásba téves szám került: a dokumentumot nem 2200, hanem 9200 példányban adta közre a Táncsics Kiadó, tehát nincs akadálya annak, hogy valamennyi érdekelt intézmény hozzájusson a szabályzathoz.